

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดศิลาราย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ครั้งนี้ผู้ค้นคว้าอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อศึกษาหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนวัดศิลารายต่อไป ผู้ค้นคว้าอิสระได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและงานค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดและลำดับการนำเสนอดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดศิลาราย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของ “การประกันคุณภาพการศึกษา”

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, 7)

อุทุมพร จามรมาน (2544, 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน (เจ้าของเงินภาษี) ว่าทุกคนในสถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อผลผลิตจะได้มีคุณภาพ

ส่วนทววงมหาวิทยาลัย โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาสำนักงาน ปลัดทววงมหาวิทยาลัย (2545, 2) ได้ให้ความหมายเน้นเป็นกิจกรรม ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อแสดงถึงศักยภาพในระบบจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีหลักฐานที่สังคมสามารถประเมิน และตรวจสอบได้

นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัย โดยส่วนวิจัยและพัฒนา (ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, (ก)) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้อีกว่า

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถาบันนั้นๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

สำหรับ รุ่ง แก้วแดง (2544, 42; อ้างถึงใน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้ความหมายโดยเน้นการเรียนรู้ไว้ว่า

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าเข้าใจตรงนี้ก็ไม่ต้องเถียงกันว่าทำหรือไม่ทำ เพราะทราบใจ ถ้าเราผลิตคนไม่มีความรู้ตรงนั้นไม่ใช่โรงเรียน ถ้าถามต่อว่า มาตรฐานการศึกษาคืออะไรจริงๆ แล้วคำว่ามาตรฐานที่เราใช้ก็คือมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เขาเสียเวลา เสียเงิน เสียทอง มาอยู่ในสถานศึกษา เขาควรจะได้เรียนรู้อะไรบ้าง

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2545, 46 – 47; อ้างถึงใน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้แนวคิดและทิศทางการสร้างองค์ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่พัฒนาขึ้นในลักษณะที่เป็น Knowledge based คือ ใช้ฐานความรู้มารองรับการพัฒนาและกระบวนการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีลักษณะค่อนข้างจะเป็นสหวิทยาการ คือ เอาสาระความรู้จากหลายๆ ศาสตร์มาบูรณาการกันและสร้างเป็นระบบและกระบวนการของการประกันคุณภาพ

2. การพัฒนาและการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ผลต้องมีการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เรียกว่า Research and Development based

3. การสร้างพลังปัญญาและองค์ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ต้องอาศัยทีมงาน เพราะมีลักษณะสหวิทยา คือการที่นำเอาสาระความรู้ของหลายศาสตร์มาจัดระบบทีมงานนั้นก็จะต้องมีทั้งนักบริหาร นักวิชาการ นักวิจัย และนักประเมินคุณภาพเป็นแกนนำ

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2552, 75) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการ หรือกลไกใดๆ ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษา ให้ได้มาตรฐานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับว่าเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ชุมชนและสถาน

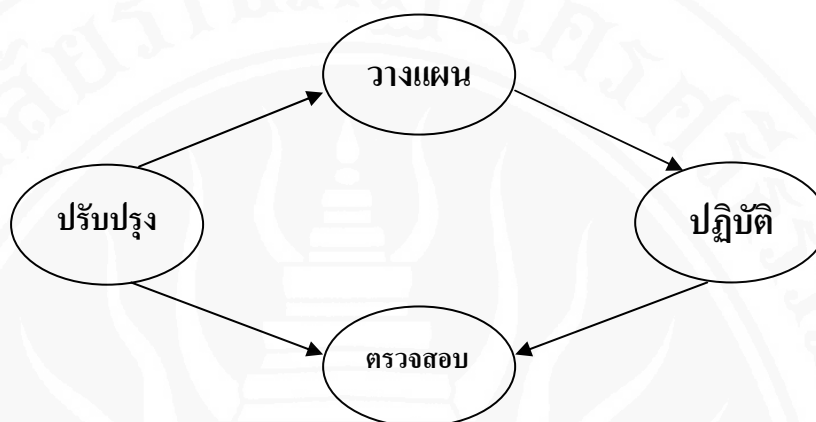
ประกอบการ ว่าสถาบันการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐานที่กำหนด

พิสนุ ฟองศรี (2549, 177) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance) หมายถึง การบริหารภายในของสถานศึกษา การดำเนินงานของต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้ง หน่วยงานต่างๆ โดยใช้การประเมิน ทั้งภายในและภายนอกเป็นกลไกสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, 7-11) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีแนวคิดเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้า สู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไป ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแล ในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษาเป็น ระยะเวลา เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็น การเตรียมรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และองค์กรมหาชน

ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการ และ กระบวนการบริหารดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน (Plan) ทำตามแผน (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Action) เพื่อให้การทำงานได้ผลดี มีคุณภาพ โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม จึงเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายใน สถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดตามหลักการบริหารจะมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) คือ การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) ซึ่งมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันดังแผนภูมิประกอบ

ภาพที่ 2 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ที่มา: ผู้วิจัยคัดแปลงจากของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, 10

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่าการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ ก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ ตามหลักการบริหาร โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผน ร่วมกันปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การร่วมกันตรวจสอบตนเอง เพื่อพัฒนาปรับปรุง สำหรับการประเมินคุณภาพ คือ การร่วมกันตรวจสอบ ร่วมกันปรับปรุง เพื่อรับการประเมินจากภายนอก หลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวคิดข้างต้น ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงาน ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพ เป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษา โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ มีส่วนร่วมวางแผนพัฒนา ปรับปรุง ติดตามประเมินผล ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามต้องการ ของสังคม

ชอบ ลีซอ (2544, 15) กล่าวว่าเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. คุณภาพการศึกษาในการบริบทของการประกันคุณภาพ จะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคร ทั้งภายใน และภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม คือ ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก ที่เน้นการวางแผนการเตรียมการล่วงหน้า มิใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจบนพื้นฐานของหลักวิชาและหลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์ และประเมินผลที่วิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบการวัดประเมินผล มีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด

5. คุณค่าของการออกแบบมาตรฐานวิชาการ กรอบหลักสูตร และแผนการสอน ตลอดจนกระบวนการทำงาน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษา เน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะความมั่นใจแก่บุคลากรทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา เพื่อเกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆทุกระดับ

8. ภาวะความเป็นผู้นำ ความจริงของผู้บริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2542, 5-9) กล่าวถึงแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจะนำไปใช้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

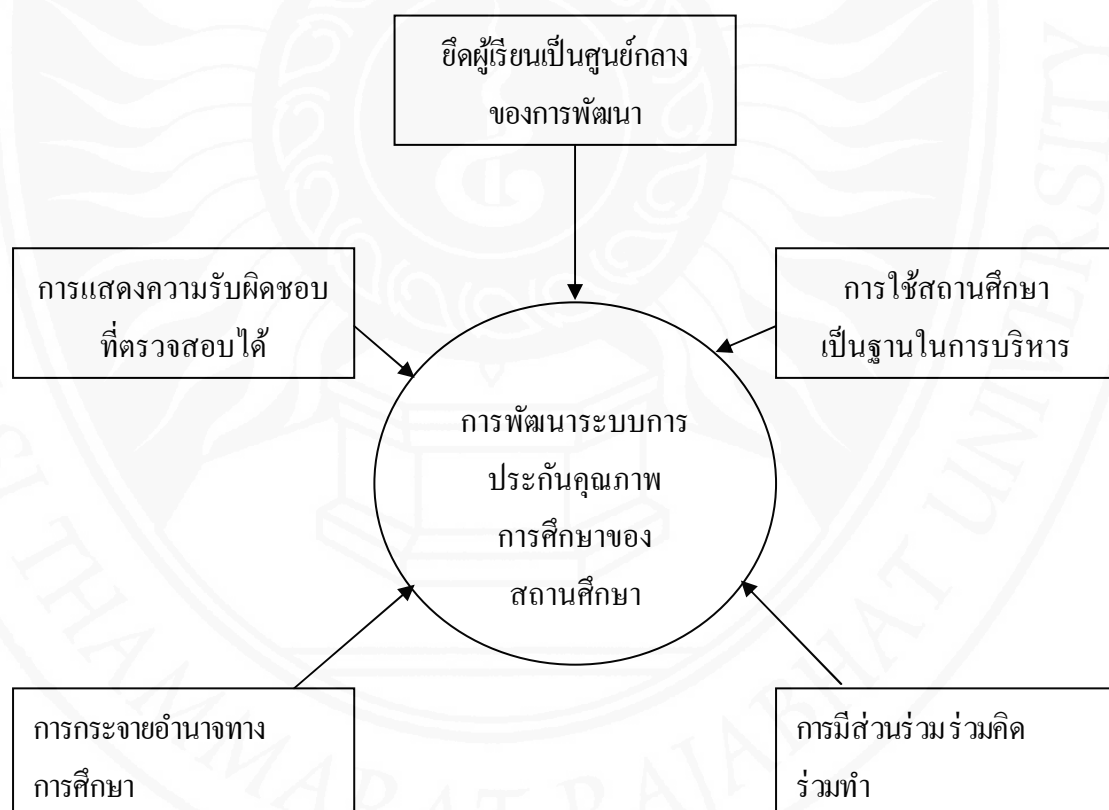
1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child Centered Development) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวงและยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ (All Can Learn) การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงเน้นความสามารถของสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้คุณภาพของผู้เรียนได้มาตรฐาน

2. การใช้สถานศึกษาการเป็นฐานในการบริหาร (School Based Management) เป็นแนวคิดมุ่งให้สถานศึกษาที่มีอำนาจตัดสินใจบริหารการศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นการแสดงความรับผิดชอบของสถานศึกษา ในการระดมสรรพกำลังทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคมมาจัดการศึกษาให้ มีมาตรฐานที่กำหนด

3. การมีส่วนร่วม (Participation and Collaboration) เป็นแนวคิดที่ให้ทุกคนของสังคมเข้ามาเป็นส่วนร่วมรับผิดชอบในการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเน้นให้ผู้ปกครองชุมชน เข้ามา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนงาน กับติดตาม และการประเมินผล เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ความรับผิดชอบ ความผูกพัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือสถานศึกษาควรกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ฝ่าย หน่วยงาน ทีมงาน ในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสร้างความตระหนัก และความรับผิดชอบ ตลอดจนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสูงขึ้น

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ได้มาตรฐานคุณภาพต่อผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชน สังคม เพื่อเป็นหลักประกันความเชื่อมั่น จากแนวคิดทั้ง 5 ประการนี้สามารถเสนอให้เห็นได้ ดังแผนภูมิประกอบ

ภาพที่ 3 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

ที่มา: กรมสามัญศึกษา, 2542, 9

กรมวิชาการ (2544, 3-4) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษาว่าการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นการบริหารธุรกิจ และอุตสาหกรรมที่วงการศึกษานำมาใช้บริหารจัดการ ซึ่งเน้นการตรวจสอบ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งวิธีนี้ก็ยังมีจุดอ่อน คือ ได้กระทำหลังจากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นแล้ว การบริหารจัดการเชิงคุณภาพอีกประการหนึ่ง ที่เน้นป้องกันก่อนที่จะเกิดความผิดพลาด คือการประกันคุณภาพและการจัดการคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management) หรือเรียกว่า TQM การบริหารจัดการแบบนี้เป็นการสร้างความมั่นใจว่า ผลผลิตจะมีคุณภาพ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพที่ตรวจสอบและควบคุมเชิงคุณภาพยังคงเน้นความสำคัญของเครื่องมือ และเทคนิควิธีวัดและการสร้างมาตรการป้องกัน โดยการออกแบบการดำเนินงานและผลผลิตออกมา และจะมีการนำผลการประเมินทุกชั้นตอนมาวางแผน ออกแบบ และปฏิบัติการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจบนพื้นฐานของหลักวิชาและหลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้เป็นประโยชน์

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก แต่ละส่วนมีการดำเนินการดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ดังได้กล่าวถึงว่า การประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินหรือตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนวัดศิวาราย ได้ริเริ่มให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปลายปีการศึกษา 2551 เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

- การประเมินคุณภาพการศึกษา
- การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- การผุดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการตามองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย สำหรับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผลผลิตทางการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) ประกอบด้วย

1.1) การกำหนดมาตรฐานด้าน ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (Output)

1.2) การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ระบบการบริหารและการจัดการ

2) การตรวจสอบและการสร้างมาตรการคุณภาพ (Quality Audit and Intervention) เป็นกระบวนการติดตาม ประเมินความก้าวหน้าของสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.1) การตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) เป็นการประเมินความก้าวหน้าและ รายงานผลต่อประชาชน

2.2) การตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Auditing)

2.3) การแสวงหาแนวทางเพื่อปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่คุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน (Quality Intervention)

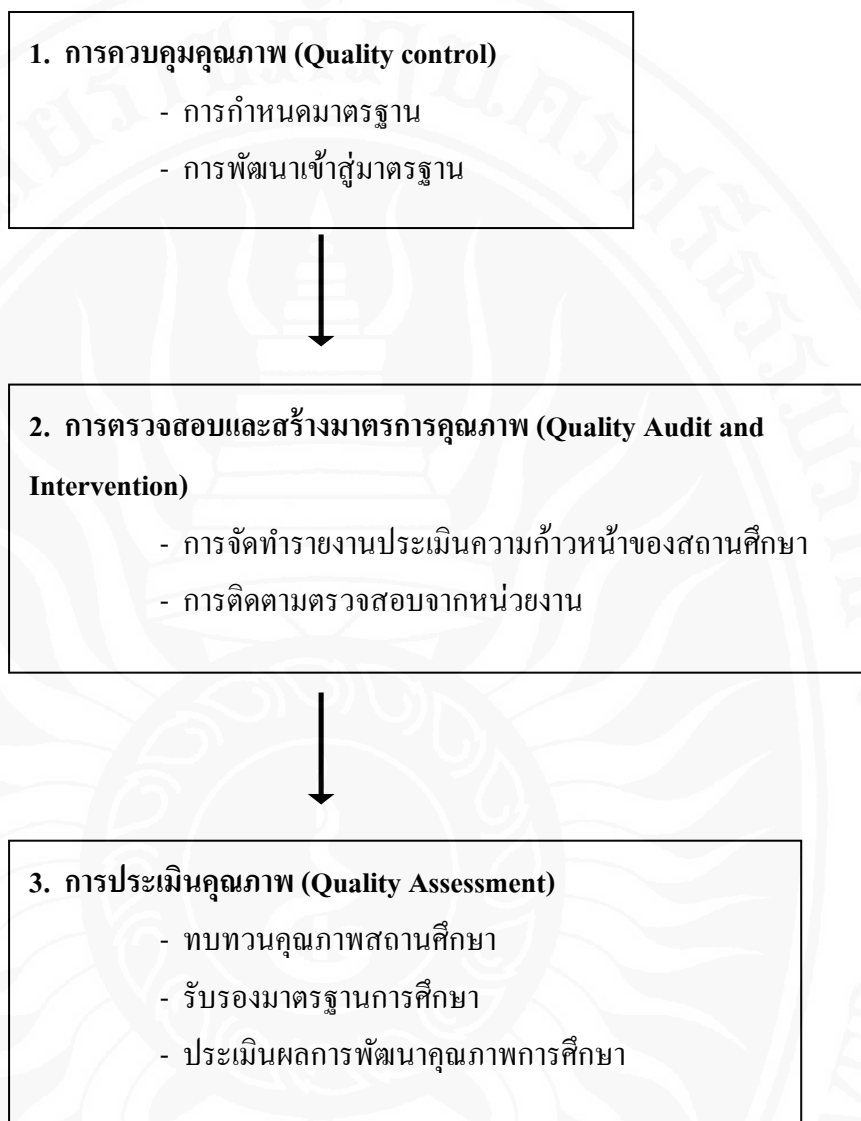
3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) คือ กระบวนการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1) การทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา (Review)

3.2) การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation)

3.3) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Total Quality Education)

(ดังภาพประกอบในหน้า 18)

ภาพที่ 4 ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มา : ไพบูลย์ เปานิล, 2543, 60

การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกหรือสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบสองไว้ 14 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ กิเลสสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตมี 3 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ /ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 4 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดศิลาราย

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนวัดศิลาราย ตั้งอยู่เลขที่ 161 ถนนสาย โรงเรียนเทศบาล บ้านนาเหนือ –ศิลาราย ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80110 โทรศัพท์ 075-450044 ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ ระยะทางห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อำเภอกุ่งสง ประมาณ 4 กิโลเมตร

มีข้าราชการครู 4 คน นักเรียน 37 คน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2502 ปัจจุบัน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 7 ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้บริหารชื่อ นายอนุสรณ์ ถึงสุขวงษ์ วุฒิกการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตร် สาขาสังคมศึกษา และ ป.บัณฑิต บริหารการศึกษา มาดำรง ตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ วันที่ 5 มกราคม 2552

ปรัชญาและคำขวัญโรงเรียน

ปรัชญาโรงเรียน

ปณฺญา โลกสุมิ ปชฺโชโต

ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก

คำขวัญของสถานศึกษา

วินัยดี มีวิชา พละนามัยสมบูรณ์

วิสัยทัศน์

ภายในปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดศิวาราย จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยการบริหารอย่างมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน (Internal Process)
2. สร้างคุณภาพในการให้บริการ (Customer)
3. ประสิทธิภาพตรงตามภารกิจ (Budget & Resource)
4. การการเรียนรู้และพัฒนาองค์กร (Learning & Growth)

เป้าหมาย

1. ประกันโอกาส ความเสมอภาคและปลอดภัย
2. ประกันคุณภาพนักเรียน
3. ประกันประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้
4. ประกันการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพิ่มอัตราการเข้าเรียนในทุกๆระดับชั้น ทั้งเด็กทั่วไป ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ลดอัตราการออกกลางคันและพัฒนารูปแบบการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา

3. ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ พัฒนาผู้เรียน สมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ
4. เร่งพัฒนาความพร้อมในด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
5. เร่งสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการ เพื่อขยายแนวคิดการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
6. เร่งปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร อาคารประกอบและภูมิทัศน์ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

โครงการสู่เป้าหมายกลยุทธ์

1. โครงการ เสริมความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา
2. โครงการปรับปรุงระบบสื่อเทคโนโลยีและระบบการเรียนรู้
3. โครงการพัฒนาระบบยุทธศาสตร์และการบริหารองค์กร
4. โครงการพัฒนาบุคลากร
5. โครงการคุณธรรมนำความรู้
6. โครงการเสริมความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
8. โครงการปรับปรุงอาคารสถานที่และภูมิทัศน์
9. โครงการร่วมด้วยช่วยกัน

ค่านิยมของโรงเรียนวัดศิลาราย

“ I AM READY ”

I	- Integrity	ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี
A	- Activeness	ขยัน ตั้งใจ ทำงานเชิงรุก
M	- Morality	มีศีลธรรม คุณธรรม
R	- Relevance	รู้ทันโลก ปรับตัวทันโลก
E	- Efficiency	มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
A	- Accountability	รับผิดชอบต่อผลงาน ต่อสังคม
D	- Democracy	มีใจและการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย
Y	- Yield	มีผลงาน มุ่งเน้นผลงาน

ระบบโครงสร้างการบริการ

โรงเรียนวัดศิวาราย ได้บริหารจัดการโดยแบ่งส่วนราชการในการบริหารงานออกเป็น
กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มบริหารงานทั่วไป
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มบริหารงบประมาณ
4. กลุ่มบริหารงานวิชาการ
5. กลุ่มบริหารกิจการนักเรียนและชุมชนสัมพันธ์

2. ข้อมูลนักเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552)
ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนทั้งหมด	37 คน
2. มีนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม	4 คน
4. มีนักเรียนที่มีทุนโภชนาการ	7 คน
5. จำนวนนักเรียนต่อห้อง (เฉลี่ย)	8 คน
6. สัดส่วนครู : นักเรียน	= 1 : 12

3. ข้อมูลบุคลากร

ชื่อ – สกุล	วุฒิการศึกษา	แขนงวิชาที่เรียนจบ
นายอนุสรณ์ ถึงสุขวงษ์	กศ.บ./ป.บัณฑิต	สังคมศึกษา/บริหารการศึกษา
นางอารี มุสิกะ	ค.บ.	ประถมศึกษา
นางบรรจบ มณีโชติ	ค.บ.	ประถมศึกษา
นางเรณู ยอดพิจิตร	ศศ.บ.	ประถมศึกษา
นางจุฑามาศ ทองประดิษฐ์	ค.บ.	วัดผลการศึกษา

4. สภาพชุมชนโดยรวม

4.1 สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีประชากร
ประมาณ 500 คน อาชีพหลักของชุมชน คือ การเกษตร ส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางด้านอาชีพอื่น

และเป็นอาชีพของบรรพบุรุษที่ได้เลี้ยงชีพเนื่องกันมา นับถือศาสนาพุทธ ผูกพันกับประเพณี/ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป คือ วันสารทเดือนสิบ ประเพณีชักพระ

4.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำสวนยาง ร้อยละ 95 รับจ้างร้อยละ 15 และอื่นๆ ฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน /รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว 15,000 บาทต่อปี

4.3 โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน เนื่องจากชุมชนในโรงเรียนมีอาชีพทำสวนยางพารา ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานตั้งแต่เที่ยงคืน จนกระทั่งเสร็จจากภารกิจ เกือบเที่ยงวันเป็นประจำ จึงไม่ค่อยมีเวลาให้กับนักเรียนและโรงเรียนมากนัก ไม่ค่อยตระต่อการศึกษาของบุตรหลานมากนัก อีกทั้ง วิถีชีวิตชุมชนที่เต็มไปด้วยแหล่งอบายมุข การพนัน และยาเสพติด มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของนักเรียน หากทางโรงเรียนมีกิจกรรมหรือต้องการปรึกษาหารือเรื่องที่มีความสำคัญ ทางชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โรงเรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำขนม โรงเรียนอยู่ใกล้วัด ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสเป็นอย่างดี ในการนำนักเรียนปฏิบัติตนตามหลักธรรมและศาสนพิธี บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ตามลักษณะอันพึงประสงค์ที่ทางโรงเรียนตั้ง

5 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบด้วยข้อสอบสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (LAS-test) และการทดสอบแห่งชาติ (NT)

วิชา	ป.2 (LAS-T)			ป.5 (LAS-T)			ป.3 (NT)		
	พ.ศ.			พ.ศ.			พ.ศ.		
	2550	2551	2552	2550	2551	2552	2550	2551	2552
ไทย	56.00	53.33	67.33	56.79	32.92	54.50	47.33	67.33	48.33
คณิตฯ	58.67	68.33	58.67	36.79	22.81	48.13	42.67	58.67	56.67
วิทย์	-	-	42.95	-	-	-	-	42.95	40.00
สังคมฯ	-	-	27.33	-	-	-	-	-	-
ศิลปะ	-	-	46.11	-	-	-	-	-	-
สุขฯ	-	-	64.00	-	-	-	-	-	-
การงานฯ	-	-	40.56	-	-	-	-	-	-
อังกฤษ	-	-	23.33	28.57	-	-	-	-	-

5.2 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอบด้วยข้อสอบ
แห่งชาติ (O-NET) หรือ สทศ.

ปีการศึกษา	กลุ่มสาระ							
	ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	ศิลปะ	สุขศึกษา	การงาน	อังกฤษ
2550	56.0	58.67						
2551	53.33	68.33						
2552	35.56	24.67	29.42	27.33	46.11	64.00	40.56	23.33

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สยาม สุ่มนาม (2541) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนนำร่อง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนำร่องของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นระยะเวลา 4 เดือน เก็บข้อมูลในสนามจากการสังเกตและมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมทั้งวิเคราะห์เอกสารผลการวิจัยพบว่าสำนักงานการศึกษามีการปรับขยายเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วยการทำประชาพิจารณ์ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารบางคนได้รับความรู้ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการนิเทศ กำกับ ติดตาม ยังไม่เป็นระบบ ทัศนคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาบางคนยังมิได้เปลี่ยนแปลง ขาดความรู้ พร้อมทั้งงบประมาณมิได้สอดคล้องกับโครงการประกันคุณภาพ แนวทางการแก้ปัญหของจังหวัด ด้านการถ่ายทอดความรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัด ได้ดำเนินการนิเทศด้วยการให้คำแนะนำด้านวิชาการ กระตุ้นเตือนการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้รีบเร่งดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการขาดงบประมาณ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดได้มีนโยบายให้ดำเนินโครงการโดยใช้งบประมาณที่ใช้มีอยู่อย่างจำกัด เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

จิวรรณ มณีแสง (2543) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนในประเทศไทย มีลักษณะดังนี้ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย โครงสร้างระบบการบริหารระบบขั้นตอนกระบวนการภารกิจในระบบ และองค์ประกอบคุณภาพ ดัชนีและรายการ

ตรวจสอบขั้นตอนกระบวนการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 1) กระบวนการควบคุมคุณภาพ ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมกำหนดองค์ประกอบคุณภาพและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กิจกรรมการดำเนินงานการควบคุมคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อตรวจสอบและจัดทำรายงานการศึกษาของตนเอง (SSR) 2) การดำเนินการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในและจัดทำรายงานการตรวจสอบ 3) กระบวนการปรับปรุงคุณภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพภายนอกมี 4 กิจกรรมคือ การศึกษารายงานการตรวจสอบ การปรับปรุงคุณภาพ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดโดยหน่วยงานภายนอกที่ประเมินและเป็นผู้รับรองสถาบัน การประกันคุณภาพภายนอกมี 3 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการตรวจสอบคุณภาพภายนอกประกอบด้วย 4 กิจกรรมคือ หน่วยงานภายนอกแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบและประเมิน คณะกรรมการศึกษารายงานประเมินตนเองของสถาบันดำเนินการตรวจสอบตรวจเยี่ยมและจัดทำรายงานการตรวจสอบ และรายงานการตรวจสอบ 2) การประเมินคุณภาพจากภายนอกมี 2 กิจกรรม คือการศึกษารายงานการตรวจสอบ และรายงานการประเมินตนเองของสถาบันและการทำการประเมิน 3) กระบวนการพิจารณารับรองสถาบัน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ การพิจารณาตัดสินให้การรับรองสถาบันหรือไม่รับรองและแจ้งผลต่อสถาบัน

วิรุฬห์ แสงงาม (2543) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดปัตตานีมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านผลผลิตและเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาเพื่ออธิบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี หัวหน้ากลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี ใช้วิธีเก็บข้อมูล 4 วิธี คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวคนสำคัญ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านการนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียนและปัจจัยเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการศึกษา 3) ปัจจัยด้านการผลิต ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานหรือร่องรอยการทำงานและปัจจัยเกี่ยวกับผลสรุปการปฏิบัติงาน 4) ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของโรงเรียน สภาพการจัดการศึกษา

ไม่สอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน ระบบการตรวจสอบ ระบบการประเมินตนเอง ทักษะในการตรวจสอบ และประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพ

สิริลักษณ์ ค้อชากุล (2544) ได้ศึกษาการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจรายการและบันทึกภาคสนามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าหมวดวิชา ครูปฏิบัติการสอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำเสนอผลการวิจัยโดยพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาปรากฏผลดังนี้ 1)การควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในขั้นตอนที่หนึ่ง คือ การศึกษาและเตรียมการพบว่าเป็นที่โรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กรมสามัญศึกษากำหนด จุดเด่นที่เป็นความสำเร็จคือผู้บริหารได้สร้างการรับรู้ ความถนัด การยอมรับในความสำคัญจำเป็น ตลอดจนสร้างความพร้อมในด้านต่างๆ ที่ให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ขั้นตอนที่สองคือ การวางแผนประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาโดยยึดมาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา 26 มาตรฐาน 130 ตัวชี้วัด เป็นมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนได้มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาโดยแบ่งข้อมูลสารสนเทศออกเป็น 3 ด้าน คือด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านการผลิตแต่ยังไม่ได้ครบทุกมาตรฐานและตัวชี้วัด ขั้นตอนที่สามคือ การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ พบว่าโรงเรียนได้พยายามสร้างความเข้าใจกับบุคลากรได้พัฒนาบุคลากรอย่างหลากหลาย มีการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา แต่โรงเรียนยังขาดการนิเทศกำกับ ติดตามประเมินผล 2)ปัญหาในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการ ไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่บุคลากรส่วนใหญ่ทำงานด้วยความกระตือรือร้นในด้านการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่ายหมวดวิชา งาน และมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรยังไม่ชัดเจนในรูปแบบและวิธีการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนหรือตัวแทนจากชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ฝ่ายบริหารขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเน้นการทำงานเป็นทีม กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมการดำเนินงานให้ชัดเจนจัดให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายบริหารเอาใจใส่ในการนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาตรฐานกำหนด และพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษา

กุศล เทพศิริ (2548) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 114 คน และครูวิชาการ 114 คน รวม 228 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัย 1) การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านคือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและการผ่องระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

วิรัช หาญกล้า (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนเอกชน 50 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านคือด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และด้านการผ่องระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษา มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์สำรวจรายการ การบันทึกภาคสนาม และการใช้แบบสอบถาม โดยมีรูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศการพัฒนามาตรฐานการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การ

ประเมินคุณภาพการศึกษาการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สุภาพ ป็องจันลา (2546) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพและขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 20 โรงเรียน พบว่า (ข้อ 2) ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการดำเนินการ แต่โรงเรียนส่วนหนึ่งมีปัญหา ดังนี้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ครูผู้สอนบางส่วนไม่ชัดเจนในระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนงานโครงการของโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้เนื่องจากจำนวนโครงการมีมาก ครูผู้สอนมีน้อย ไม่เพียงพอ รายการประเมินมีมาก ครูไม่สามารถประเมินให้ครอบคลุม ครูผู้สอนไม่มั่นใจในผลการประเมินของตนเอง

บุญยง ยะบุญธง (2548) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน สรุปผลการการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อ 3 พบว่า โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในแต่ละระบบย่อย ที่มีความถี่สูงสุดดังนี้ 1) การวางแผนและปฏิบัติ คืออัตรากำลังครูและบุคลากรไม่เพียงพอ ภาระงานครูมาก มีครูไม่ครบชั้น ทำให้ครูไม่มีเวลาวางแผนและปฏิบัติ 2) ระบบข้อมูลและประมวลผลและระบบการตรวจสอบการประเมิน คือ คณะครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อมด้านนี้น้อย 3) ระบบการรายงานและผลการประเมิน คือ รูปแบบของรายงานไม่แน่นอนและชัดเจน เกิดความมั่นใจในการทำรายงาน 4) ระบบการใช้ผลการประเมิน คือ มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานในครั้งต่อไปน้อยมาก

ปราณี จูติกิตต์ (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีวัตถุประสงค์ (ข้อ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่ามีปัญหามากที่สุดคือ เรื่อง สถานศึกษาไม่มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม รองลงมา คือ การกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบในการดำเนินแต่ละขั้นตอนในแผนงานไม่เหมาะสม และมีข้อเสนอแนะคือ ให้สถานศึกษากำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและมีบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนในแผนงานให้เหมาะสม

สมนึก อินหวัน (2551) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่เมาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่เมาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีผลการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากร โดยการประชุม อบรม ผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม เพื่อส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน อีกทั้งทำหน้าที่ในการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยยึดการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA).

ปริญญา กระแสร์สุนทร (2549) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารดำเนินการประกันคุณภาพในระดับมากทุกด้าน เฉพาะด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาที่การดำเนินงานน้อยที่สุด

นัฐพล เพ็งเมือง (2550) ได้ศึกษาการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมสูงกว่าเกณฑ์ทุกด้าน